

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 7.7.2004
COM(2004) 461 final

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**Rozvojové země, mezinárodní obchod a udržitelný rozvoj:
Úloha Všeobecného systému preferencí (GSP) Společenství na desetiletí 2006/2015**

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**Rozvojové země, mezinárodní obchod a udržitelný rozvoj:
Úloha Všeobecného systému preferencí (GSP) Společenství na desetiletí 2006/2015**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Rozvoj v mezinárodním hospodářském kontextu	4
3.	Bilance GSP	4
4.	GSP na desetiletí 2006/2015	6
5.	Právní rámec GSP	6
6.	Prostředky, které je nutné v GSP vytvořit.....	7
6.1.	Zachovat štědrá tarifní nabídka	7
6.2.	Směřovat GSP na země, které jej potřebují nejvíce.....	7
6.3.	Navrhnout jednodušší a přístupnější GSP	8
6.4.	Učinit odstupňování průhlednějším a cílenějším, pokud jde o hlavní příjemce	9
6.5.	Definovat novou pobídku na povzbuzení trvale udržitelného rozvoje a vlády.....	9
6.6.	Zlepšit pravidla původu.....	10
6.7.	Rehabilitovat nástroje dočasného vyřazení, ochranná opatření a opatření týkající se boje proti podvodům	11
7.	Závěr	11

Shrnutí

- Všeobecný systém preferencí (GSP) je jedním z klíčových prvků umožňujících pomáhat rozvojovým zemím v jejich boji proti chudobě získáním příjmů prostřednictvím mezinárodního obchodu. Předmětem tohoto sdělení je stanovit principy, z kterých budou vycházet nařízení, která budou v tomto směru vydávána v letech 2006 až 2015.
- GSP se dotýká širšího rámce priorit komunitární obchodní politiky. Mezi tyto priority patří zvláště ty, které byly programem z Dohá stanoveny pro rozvojové země.
- GSP musí být stabilní, předvídatelný, objektivní a jednoduchý. Musí dále rozvinout úsilí realizovaná v tomto směru v rámci předchozích schémat. Hospodářské subjekty k němu musí mít jednodušší přístup. Měl by být snížen počet režimů (pět).
- GSP se musí soustředit na země, které to nejvíce potřebují, a musí různými způsoby podporovat regionální spolupráci mezi rozvojovými zeměmi. GSP by měl těmto zemím pomoci dosáhnout takové úrovně konkurenceschopnosti, díky níž by se staly hospodářsky soběstačnými a plnohodnotnými partnery v mezinárodním obchodě.
- Je nutno zvětšit rozměr podpory trvale udržitelného rozvoje prostřednictvím jednotného režimu dodatečných koncesí pro všechny rozvojové země, které vykazují speciální potřeby rozvoje (« GSP+ ») a které přijmou důležité mezinárodní konvence v oblasti sociálního práva, ochrany životního prostředí a vlády, včetně boje proti drogám. Společenství může výhodu spojenou s těmito dodatečnými preferencemi odejmout, pokud hodnotící mechanismy mezinárodních organizací zjistí ze strany přijímajících zemí vážná a systematická pochybení.

1. ÚVOD

Mezinárodní společenství považuje obchod za podstatný faktor rozvoje. Větší integrace rozvojových zemí na úrovni multilateralismu, který sám o sobě sice nestačí, je důležitým cílem, kterého je nutno pro vymícení chudoby dosáhnout. Prohlášení přijaté 14. listopadu 2001 ministerskou konferencí WTO v Dohá uznává, že mezinárodní obchod může hrát velkou roli při podpoře hospodářského rozvoje a umírnění chudoby.

Samotné hodnocení rozvoje zaznamenalo v posledních letech jistý vývoj. Jeho obsah se obohatil a netýká se již pouze hospodářských kritérií. Rozvoj se nyní hodnotí i na základě takových kritérií, jako je ochrana životního prostředí, zlepšení sociálních podmínek, boj proti korupci nebo podpora vlády, atd.

Různá schémata GSP, poskytnutá rozvojovým zemím ze strany vyspělých zemí a Společenství na prvním místě, musí existovat v rámci kontextu programu z Dohá. Základní prioritou je pomoci rozvojovým zemím využít globalizace, zvláště ve spojitosti s obchodem a trvale udržitelným rozvojem. Velmi důležitá je také regionální spolupráce Jih/Jih¹, která má spolu s dalšími iniciativami sloužit na podporu rozvoje. GSP by tedy dle svých prostředků měl přispět k dosažení těchto cílů.

Předmětem stávajícího sdělení je stanovit cíle v oblasti GSP na příští desetiletí (2006/2015) a zároveň prostředky, které je nutné za tímto účelem vytvořit na základě víceletých prováděcích nařízení, z nichž první vstoupí v platnost 1. ledna 2006.

2. ROZVOJ V MEZINÁRODNÍM HOSPODÁŘSKÉM KONTEXTU

Musí dojít k posílení boje za rozvoj a vymícení chudoby. Příslušné nástroje obchodní politiky jsou umocňovány stále důležitějším mezinárodním obchodem (míra otevřenosti ekonomiky se ve vyspělých a rozvojových zemích stále zvyšuje). A právě jedním z těchto nástrojů je GSP.

Navíc je nutno najít rovnováhu mezi pojetím rozvoje prostřednictvím obchodu na jedné straně a pojetím rozvoje prostřednictvím industrializace na straně druhé. Pravidla původu musí být odrazem této rovnováhy. Problematika bavlny, projednávaná na zasedání ministerské konference WTO v Cancúnu v září 2003, odhalila vůli některých afrických zemí nevyvážet pouze vlákno s nízkou přidanou hodnotou, nýbrž prodávat látky nebo oblečení. Tento přístup by vedl spíše k upřednostňování průmyslové vize rozvoje, kde by pravidla původu vyžadovala silnou vertikální integraci. Naproti tomu některé asijské země, specializované na rukodělnou výrobu, si přejí, aby se mohly zásobovat polotovary a zcela tak využít výhody, kterou mají díky všeobecně nižší úrovni mezd na mezinárodních trzích. Obchodní přístup k rozvoji, podporující obchodní výměny, by tedy byl vhodnější. V tomto případě musejí být pravidla původu pružnější. Musí tedy dojít k jejich vyváženému vývoji, přičemž je nutno vzít v potaz i takovéto protikladné situace.

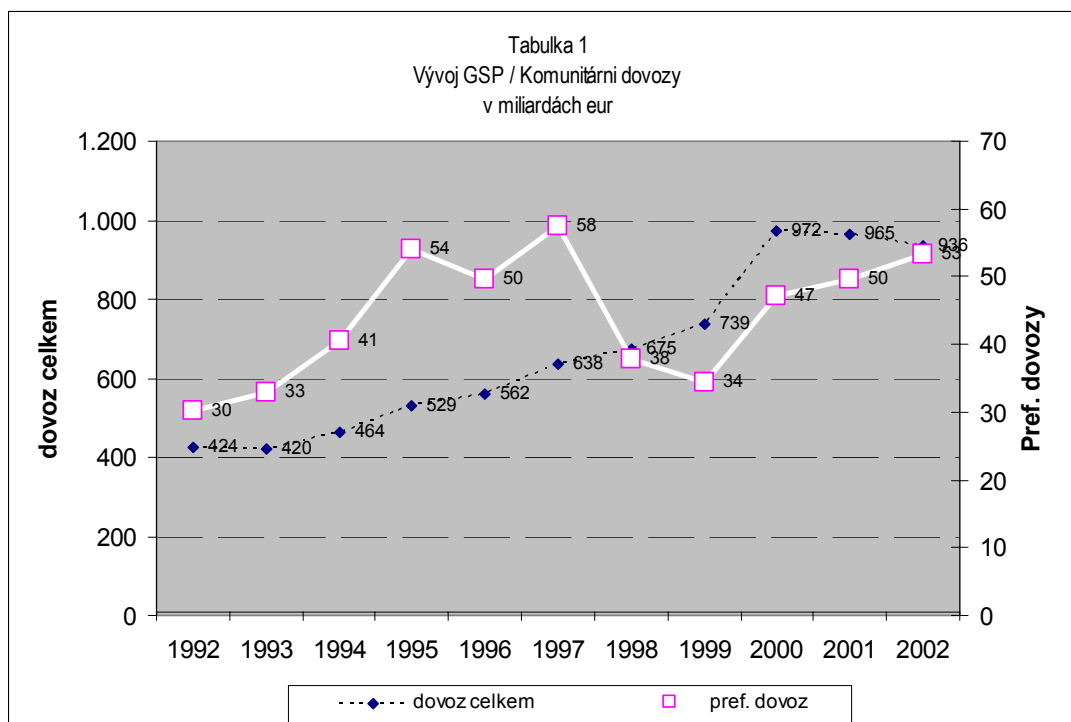
3. BILANCE GSP

Z předchozích 10 let, za které máme kompletní a přístupné statistické údaje (do roku 2002) je možno vyčíst dvě tendence.

První poukazuje na to, že se celkové vývozy Společenství (vyjádřené v eurech) zdvojnásobily, a to z 424 na 936 miliard eur (*tabulka 1*), a hodnota efektivních dovozů GSP se za stejné období zvýšila z 30 na 53 miliard eur. Navíc tento vývoj GSP je nepravidelný. To se vysvětluje skutečností, že následkem tarifních dohod uzavřených v rámci WTO byla u celých tříd výrobků zrušena některá cla (například: zrušení cel u elektronických výrobků a informačních technologií, o kterém se

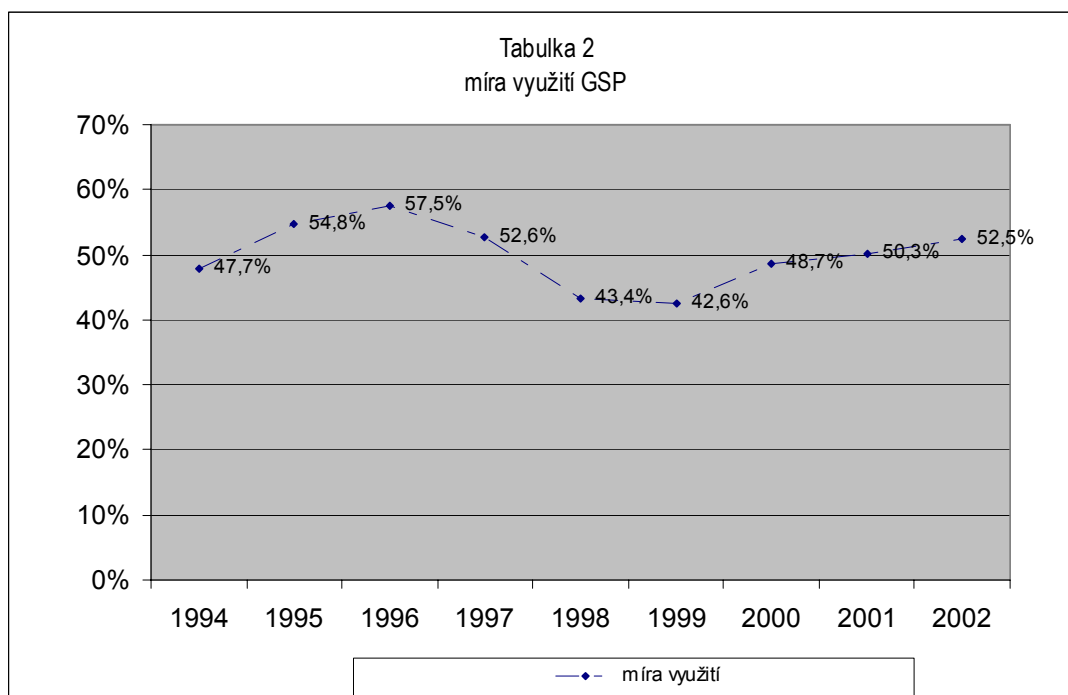
¹ Regionální spolupráce může být v rámci GSP podporována na základě pravidel původu. Pravidla původu jsou základem veškerého preferenčního přístupu, udělovaného výrobkům dané země. Tato pravidla jsou zmírněna, pokud se GSP týká takové regionální kumulace, která umožňuje dosáhnout požadovaného prahu místní integrace díky prvkům pocházejícím ze sousedních zemí.

rozhodlo v roce 1996, což zčásti vysvětluje pokles preferenčních dovozů v letech 1997-98, jak je ostatně vidět v níže uvedené tabulce). Přirozené krytí GSP se tedy časem silně vyvíjí, což znesnadňuje číselné hodnocení systému.

Za druhé, došlo k vývoji míry využití² GSP (*tabulka 2*), a to rovněž nepravidelným způsobem. Nicméně během posledních čtyř let zaznamenává tato míra stoupající tendenci, přičemž v roce 2002 dosáhla 52,5 %.

² Míra využití : vztah mezi obchodem se zemí, jež je příjemcem GSP, a objemy efektivně využívajícími tarifních preferencí.

4. GSP NA DESETELETÍ 2006/2015

I přes své historické snížení zůstávají u mnohých výrobků cla důležitým faktorem. V mnoha průmyslových odvětvích, kde je soutěž mezi hospodářskými subjekty silně narušena, představuje snížení těchto cel určité povzbuzení, které je lépe uplatnit v jedné než v druhé zemi.

O tarifním snížení by se mělo rozhodovat v rámci programu z Dohy, ale v každém případě zůstává GSP, zvláště pak komunitárnímu, ještě úloha, kterou musí hrát jako nástroj určený ve prospěch rozvojových zemí. Ve skutečnosti je GSP Evropského společenství v porovnání s GSP ostatních vyspělých zemí³ zdaleka nejtědřejší a nejdůležitější. Tato převaha komunitárního GSP bude v příštích letech samozřejmě ještě posílena v důsledku rozšíření, ke kterému došlo 1. května 2004⁴.

5. PRÁVNÍ RÁMEC GSP

GSP je výjimkou k doložce nejvyšších výhod GATT. Navíc musí respektovat schvalovací doložku, interpretovanou Odvolacím orgánem WTO na základě stížnosti podané Indií proti komunitárnímu GSP (« režim droga »).

³ Komunitární GSP pokrývá 178 nezávislých zemí nebo území. Z více než 10.000 výrobků kombinované nomenklatury je 7.000 zpracovaných výrobků volitelných do GSP, neboli většina průmyslových výrobků a velký počet zemědělských a rybářských výrobků. Polovina výrobků je dovážena s nulovým clem, zatímco druhá polovina výrobků, těch nejcitlivějších, počítá s tarifní redukcí omezenou na 3,5 procentního bodu (tarif MFN minus 20% u textilních a oděvních výrobků). V případě zvláštního zacházení poskytuje GSP nulové clo na všechny výrobky (kromě zbraní) původem ze 49 nejméně rozvinutých zemí (plus Východní Timor).

⁴ V roce 2002 představoval obchod rozvojových zemí, které jsou příjemci komunitárního GSP, 53 miliard eur (5,6% komunitárních dovozů), zatímco u GSP Spojených států, který je druhým nejdůležitějším, to bylo 16,4 miliard eur (1,4% dovozů).

Schvalovací doložka stanoví, že schéma GSP musí být « všeobecné, nerekiproční a nediskriminační ». Musí usnadňovat a podporovat obchod rozvojových zemí a kladně odpovídat na potřeby rozvojových zemí týkající se rozvoje a finanční a obchodní oblasti.

Odvolací orgán rozhodl, že vyspělé země mají v zásadě povolení poskytovat rozdílné tarify na výrobky pocházející od různých příjemců GSP za podmínky, že bude postupováno shodným způsobem u všech příjemců s podobnými podmínkami. Každý člen WTO, který by si přál udělit v rámci svého schématu GSP dodatečné tarifní preference, by měl objektivně prokázat zvláštní « potřeby rozvoje » těch rozvojových zemí, které by mohly být předmětem zvláštního zacházení.

6. PROSTŘEDKY, KTERÉ JE NUTNÉ V GSP VYTVOŘIT

Jednotlivá nařízení GSP musí během desetiletí GSP 2006/2015:

6.1. Zachovat štedrou tarifní nabídku

Existují tři faktory vedoucí ke snížení nabídky⁵ GSP. Prvním je snížení cel MFN⁶, které se odráží ve snížení průměrné preferenční marže⁷; druhý vyplývá z uzavření mezinárodních dohod v rámci WTO, které ruší cla u určitého počtu výrobků volitelných pro GSP (viz výše uvedený odstavec 3). Na základě Mezinárodní dohody o kávě z roku 2001 a dohodě o informačních technologiích, schválené v rámci Konference WTO v Singapuru v roce 1996, došlo ke zrušení cel u velkého počtu výrobků, což způsobilo snížení nominálního krytí GSP; třetí faktor se týká zvýšení počtu bilaterálních nebo regionálních dohod o volném obchodě.

Udržení, či dokonce zlepšení komunitární nabídky lze uskutečnit více způsoby. Nejdříve k tomu prvního května 2004 přispěje rozšíření Společenství o deset nových členských států. Ale bylo by vhodné prostudovat, na jaké další výrobky lze GSP rozšířit. Téměř jedna desetina výrobků podléhajících clu je z GSP vyloučena. Ve světle vývoje pojmu citlivosti by zároveň mohly být některé citlivé výrobky převedeny do kategorie necitlivých výrobků (viz výše odstavec 2).

Přitažlivé preferenční marže (v současné době 3,5 procentního bodu u citlivých výrobků a 100% u necitlivých výrobků) budou minimálně zachovány a, budete-li to možné, zlepšeny.

A konečně bude Komise brát i nadále v potaz dopad těchto opatření na nejbližší regiony.

6.2. Směřovat GSP na země, které jej potřebují nejvíce

V důsledku svého širokého zeměpisného pokrytí má komunitární GSP vysoké rozpočtové náklady. Proto by měl GSP soustředit své působení na země, které jej

⁵ Nabídka GSP: tarifní preference pro země, jež jsou příjemci GSP. V roce 2002 byla *efektivní* nabídka GSP ohodnocena částkou 2,2 miliard eur, představující nevybraná cla.

⁶ Cla MFN: cla, která Společenství aplikuje na třetí země, kromě tarifních preferencí, jako je GSP.

⁷ Preferenční marže: rozdíl mezi clem MFN a preferenčním clem GSP.

potřebují nejvíce, jako jsou nejméně rozvinuté země a ostatní nejvíce zranitelné rozvojové země (malé ekonomiky, enklávní země, malé ostrovní státy a státy s nízkými příjmy) a umožnit jim hrát větší úlohu v mezinárodním obchodě. GSP se musí především soustředit na tyto země. Tohoto cíle je možné dosáhnout různými způsoby. Jednou z vhodných metod je odstupňování⁸ nejkonzurenceschopnějších zemí/výrobnků. Zvláště pak je vhodné odstupňovat skupiny nejkonzurenceschopnějších výrobnků některých přijímajících zemí. To znamená, že u těchto výrobnků již preference nejsou pro dané země potřebné, ani oprávněné. Nicméně provádění mechanismu odstupňování bude u těch nejzranitelnějších zemí vyžadovat opatrný přístup.

Na které země je tedy nutné tyto preference soustředit? Zcela jasně a na prvním místě na nejméně rozvinuté země, kterým musí být preference uděleny co možná nejplyněji. To také znamená zavedení ustanovení, jímž by se Spojeným národům usnadnilo postupné vyškrtávání států ze seznamu nejméně rozvinutých zemí. Ve skutečnosti by toto vyškrtnutí pro danou zemi znamenalo ztrátu požívání režimu GSP, který přijímala z pozice nejméně rozvinuté země. GSP by měl stanovit mechanismus postupného vyškrtávání států ze seznamu zemí, jež jsou v rámci GSP příjemci zvláštního zacházení, neboli režimu « *Vše kromě zbraní* »⁹.

Kromě toho je druhá skupina zemí tvořena enklávními zeměmi a zeměmi s nízkými příjmy, které nemají možnost využívat úspor z rozsahu nebo jsou stíženy logistickými problémy a nedostatečně rozvětveným hospodářstvím. Tento přístup lze použít především u textilního a oděvního resortu. V říjnu 2003 byla již v jednom ze sdělení Komise¹⁰ zdůrazněna potřeba soustředit preference na země, které je potřebují nejvíce, a to v kontextu zrušení systému textilních kvót (AMF) v prosinci 2004.

6.3. Navrhnout jednodušší a přístupnější GSP

Je třeba vyvinout větší úsilí o zjednodušení. Toto zjednodušování již započalo ve stávajícím GSP a musí být ještě zesíleno. Zjednodušení by se rovněž mělo dosáhnout prostřednictvím snížení počtu režimů, kterých je v současnosti pět¹¹; zvláště pak zavedením jediného režimu místo zvláštního režimu na podporu ochrany práv pracovníků, zvláštního režimu na podporu ochrany životního prostředí a zvláštního režimu pro boj proti nedovolené výrobě a obchodování s drogami. Takto by GSP obsahoval tři režimy místo stávajících pěti: obecný režim, zvláštní režim ve prospěch nejméně rozvinutých zemí a režim na podporu trvale udržitelného rozvoje a vlády. Zjednodušení musí rovněž spočívat v odstranění ze seznamu příjemců těchto zemí, které mají preferenční přístup na komunitární trh prostřednictvím dohody o

⁸ Odstupňování: vyjmutí některých výrobnků ze systému GSP (pouze pro jednu nebo více zemí původu).

⁹ Tato varianta je v rámci GSP nejvýhodnější. Asi 10.000 výrobnků (kromě zbraní) tohoto tarifu je bez cla, a to bez ohledu na jejich citlivost.

¹⁰ Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o « Budoucnosti textilního a oděvního sektoru v rozšířené Evropě ». COM 2003(649) final z 29. října 2003.

¹¹ *Základní GSP* (7.000 citlivých a necitlivých výrobnků), *režim EBA* pro nejméně rozvinuté země, dva speciální režimy, « *sociální* » a « *environmentální* », které spočívají v udělování doplňkových preferencí na citlivé výrobky volitelných zemí (stávající GSP: Moldávie a Srí Lanka), a režim na povzbuzení boje proti výrobě a obchodování s omamnými látkami (*režim « droga »*), srovnatelný s režimem EBA (12 přijímajících zemí).

volném obchodě. Společenství se samozřejmě postará o to, aby tímto nevznikla příslušným zemím žádná újma, neboť všechny výrobky zahrnuté do GSP musejí být nejdříve konsolidovány ve zmíněné dohodě. Je třeba rozvinout formální úsilí v oblasti pravidel původu, a to na základě diskuse započaté *Zelenou knihou* vydanou Komisí na téma «*Budoucnost pravidel původu v preferenčních obchodních režimech*»¹². Nařízení GSP by tudíž měla vstoupit v platnost co možná nejdříve, aby si hospodářské subjekty mohly naplánovat svoje aktivity.

6.4. Učinit odstupňování průhlednějším a cílenějším, pokud jde o hlavní příjemce

Odstupňování se musí aplikovat na skupiny výrobků těch přijímajících zemí, které vyjma své konkurenceschopnosti na komunitárním trhu, již nepotřebují pro své vývozy podporu systému GSP. Odstupňování není sankcí, je to signál, že GSP splnil svůj úkol, a to minimálně u těchto zemí a těchto výrobků. Odstupňování je tedy úzce spojeno s pojmem ekonomické konkurenceschopnosti přijímajících zemí.

Odstupňování představuje podporu zemím, na které se uplatňuje, aby zvýšili své úsilí o diverzifikaci. Pro ostatní přijímající země odstupňování znamená, že budou mít z GSP větší prospěch. Toto odstupňování musí také hrát důležitou roli při regulaci obchodních toků u textilních a oděvních výrobků po zrušení kvót AMF v prosinci 2004.

Odstupňování bude značně zjednodušeno. Místo stávajících kritérií (podíl na preferenčních dovozech, index rozvoje, index specializace na vývoz) bude stanoveno jednotné a jednoduché kritérium: podíl komunitárního trhu, vyjádřený podílem na preferenčních dovozech. Rozdělení na «*sektory*¹³», oblasti vytvořené pouze za účelem odstupňování v rámci GSP, bude zrušeno. Skupiny výrobků budou definovány pomocí jednoduchého odkazu na «*třídy*» kombinované nomenklatury¹⁴. Svým pojetím tento systém povede, kromě svého zjednodušení, k odstupňování pouze několika z největších přijímajících zemí¹⁵. Ve skutečnosti budou odstupňovány pouze ty země, které jsou průměrně konkurenceschopné u všech výrobků jedné třídy. Takže malé přijímající země, konkurenceschopné pouze u několika výrobků, nebudou moci být v žádném případě u těchto několika výrobků odstupňovány.

6.5. Definovat novou pobídku na povzbuzení trvale udržitelného rozvoje a vlády

Jak už bylo uvedeno, určitý počet rozvojových zemí se v kontextu globalizované ekonomiky potýká se specifickými problémy, jako je problém boje proti drogám nebo nedostatečná diverzifikace národního hospodářství. V souladu s cílem směřovat GSP na ty země, které to nejvíce potřebují, by mělo nové schéma GSP zajistit, aby těmto specifickým potřebám rozvoje kladným způsobem čelila speciální pobídka, jež

¹² COM 2003(787) z 18. prosince 2003.

¹³ 7.000 výrobků pokrytých GSP je rozděleno do 34 sektorů.

¹⁴ Kombinovaná nomenklatura představuje komunitární součást Harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží, schváleného Světovou celní organizací a používaného v 95% mezinárodního obchodu. Tyto dvě nomenklatury jsou rozděleny na 21 tříd (například třída 11 obsahuje výrobky textilního a oděvního průmyslu).

¹⁵ Méně než desítky přijímajících zemí na 178 zemí a území pokrytých GSP.

by byla kompatibilní se schvalovací doložkou. Tyto doplňkové preference by měly být určeny všem rozvojovým zemím, které se potýkají se stejnými potřebami rozvoje.

Dva zvláštní režimy určené na podporu ochrany základních práv pracujících a ochranu životního prostředí (doložka « sociální » a « environmentální ») byly ve své stávající formě málo využívány. Některé z přijímajících zemí se raději vyhnuly hodnocení své sociální legislativy, a zvláště pak jejího provádění. Kromě toho byl tento nástroj málo přitažlivý kvůli zdoluhavým a poměrně složitým postupům hodnocení. Environmentální pobídka se vlastně týká pouze tropického dřeva a omezuje se tudíž na velmi specifickou vizi ochrany životního prostředí. Kromě toho byla nedostatečná kritéria výběru do zvláštního režimu týkajícího se boje proti nedovolené výrobě a obchodování s drogami kritizována Odvolacím orgánem WTO.

Proto se zdá vhodné rozšířit koncept trvale udržitelného rozvoje a vlády. Mnohé mezinárodní konvence a prohlášení uznaly vztah existující mezi rozvojem a dodržováním lidských a sociálních práv a práv životního prostředí a vlády. Neschopnost dodržovat tyto základní normy, stanovené v různých mezinárodních konvencích, přináší rozvojovým zemím zvláštní problémy. Zdá se tedy vhodné řešit tyto specifické potřeby rozvoje pozitivním způsobem a poskytnout dodatečné preference GSP těm rozvojovým zemím, které integrovaly hlavní mezinárodní konvence týkající se těchto oblastí.

Nová pobídka týkající se trvale udržitelného rozvoje nahradí hodnocení a priori, vedené v rámci stávajících pobídek, systémem, který bude vyzývat k podepsání a provádění mezinárodních konvencí. Režim bude určen příjemcům, kteří integrovali mezinárodní normy týkající se trvale udržitelného rozvoje, včetně základních konvencí v oblasti lidských práv (dohody, jejichž cílem je podpora politických, sociálních a ekonomických práv, boj proti mučení a diskriminaci na základě rasy a pohlaví a podpora ochrany žen a dětí) a práv pracujících, příslušných konvencí týkajících se ochrany životního prostředí (například konvence týkající se boje proti obchodování s ohroženými druhy nebo ochrany ozonové vrstvy) a dalších konvencí zaměřených na boj proti nedovolené výrobě a obchodování s drogami, což v oblasti rozvoje samozřejmě představuje důležitou prioritu (viz výše).

Jedná se o konvence, které obsahují pravidelné mechanismy pro kontrolní hodnocení svého provádění, realizované příslušnými mezinárodními orgány. Před sestavením příjemců této pobídky vezme Komise v úvahu hodnocení těchto příslušných mezinárodních orgánů. Tyto země by měly předložit formální žádost obsahující základní prvky pro posouzení přípustnosti této žádosti. Kandidatury budou moci být předkládány ihned po přijetí nového řádu GSP Radou, aby mohly ty země, které splní nová objektivní kritéria, spojená s potřebami rozvoje, požívat těchto preferencí co možná nejdříve. Bude zavedena věrohodná a rychlá doložka o odnětí. Na základě podnětu institucionálních aktérů (Komise, členských států, Evropského parlamentu) zahájí Komise šetření, které může vést k odnětí nové pobídky u zemí, které by nerespektovaly své závazky přijaté v rámci těchto konvencí.

6.6. Zlepšit pravidla původu

Vstupní podmínka k preferencím, pravidla původu, byla stanovena v době odlišného ekonomického prostředí a výrobních podmínek. V návaznosti na nedávno realizované práce (v odstavci 6.3 zmiňovaná *Zelená kniha*) se ukázalo, že je nutné

tato pravidla původu adaptovat po stránce formální (zjednodušení), substanciální (adaptace kritérií nebo pravidel kumulace) a procedurální (formality a kontroly).

Byla identifikována potřeba pružnosti. V každém případě je však třeba ji realizovat ve smyslu podpory rozvoje a nikoliv pouze se zaměřením na obchod. Jedním z cílů bude podporovat získávání původu za účelem optimálnějšího využívání preferencí. Systém by mohl být zlepšen prostřednictvím regionální kumulace, čímž by se podpořila regionální spolupráce mezi přijímajícími státy. Komise¹⁶ zdůraznila důležitost regionální integrace jako předpokladu lepšího začlenění jižních zemí do mezinárodního obchodu. Tato spolupráce byla zavedena v rámci GSP před dvěma desítkami let, kdy byl zaveden *de facto* regionálnější přístup k rozvoji prostřednictvím vytvoření regionální kumulace (ASEAN, Střední Amerika a andská oblast, SAARC). Možnost meziregionální kumulace bude prozkoumána na základě žádostí předložených různými regionálními seskupeními. Za těchto podmínek by se usnadnění vzniku kumulací mohlo zvažovat na základě revize stávajících vyžadovaných podmínek.

6.7. Rehabilitovat nástroje dočasného vyřazení, ochranná opatření a opatření týkající se boje proti podvodům

Nový GSP díky svému odstupňování, soustředěnému na nejkonzervativnější země, umožní větší části těchto zemí požívat, až na specifická pravidla GSP, neomezeného přístupu k preferencím. Ve světle této nové skutečnosti je třeba znovu definovat ustanovení týkající se dočasného vyřazení a ochrannou doložku. I když budou tyto systémy používány zcela výjimečně, je třeba posílit jejich důvěryhodnost prostřednictvím jejich zjednodušení a pružnějšího používání, zvláště pak v případě nekalého obchodního jednání.

Všeobecně vykazují ustanovení v rámci GSP, jež se týkají boje proti podvodům a ochrany finančních zájmů Společenství, vysoký stupeň technické důvěryhodnosti. Komise si přeje je na této úrovni zachovat, ale míní, že jejich skutečná účinnost bude záviset na existenci silné politické vůle Komise (a členských států pověřených správou GSP), které je musí provádět bez slabosti v případech, kdy se jejich použití prokáže skutečně jako oprávněné.

Přijímající země jsou rovněž odpovědné za správu GSP, a to v zájmu všech, včetně svého vlastního. Musí zavést účinné a odpovídající administrativní struktury, které zaručí platnost vystavovaných a vydávaných dokumentů osvědčujících původ.

7. ZÁVĚR

Komise předloží návrhy víceletých nařízení, jejichž úkolem je dosáhnout cílů popsaných v tomto sdělení. Bude se snažit předložit tyto návrhy v takových lhůtách, aby přijímající země a hospodářské subjekty měly čas zorganizovat své obchodní toky. Tento nástroj přinese kromě roční stability (která znamená konec roční platnosti odstupňování) především stabilitu GSP a tím také jeho větší přitažlivost.

¹⁶ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu « Obchod a rozvoj : podporovat rozvojové země, aby profitovaly z obchodu ». COM(2002) 513 final z 18. září 2002.

Nový GSP má trvat 10 let, tedy až do roku 2015. Ve světle minulých zkušeností se musí při detailním hodnocení GSP vycházet z periodických údajů, nejlépe za každé tři roky jako v současné době, a provádět potřebná zlepšení – např. na základě výsledků takových multilaterálních jednání, jakým byl program z Dohá.

Proto bude Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru předloženo na podzim 2004 nové nařízení GSP, které by mělo vstoupit v platnost prvního ledna 2006.